

De Vreedzame Wijk

**Bevorderende en belemmerende factoren ten
aanzien van het toepassen van mediatie op straat
door kinderen uit groep 7 en 8 van verschillende
basisscholen in Kanaleneiland te Utrecht**

Auteurs: Mathilde Halbersma, Stèfanie Kramer, Samia Mezgouri & Mijke van Schaik

**Bevorderende en belemmerende factoren ten aanzien
van het toepassen van mediatie op straat door kinderen
uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen in De
Vreedzame Wijk Kanaleneiland te Utrecht**

Universiteit Utrecht

Auteurs:

Stèfanie Kramer: 4037227

Mathilde Halbersma: 9213082

Samia Mezgouri: 3645576

Mijke van Schaik: 4041976

Cursus:

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen

Code:

200600042

Docent:

De heer drs. B. Horjus

Datum:

27 juni 2013

Aantal woorden:

4873

Abstract

The municipality of Utrecht implemented the 'Peaceable School program' in Utrecht in 2010. Due to the promising results of the program, voices have been raised to implement the same program in different districts in Utrecht, including Kanaleneiland. As a result, a new program has been developed in addition to the already existing 'Peaceable School' named: 'The Peaceable Neighborhood'. The current study focuses on one aspect of this program in particular, namely: the use of peer mediation in the streets. The aim is to examine what the barriers and facilitators are regarding to applying mediation in the streets. 30 children from the 7th and 8th grade in several elementary schools in 'The Peaceable Neighborhood' Kanaleneiland have been interviewed, using a face-to-face questionnaire. The results indicates that the following aspects may be seen as a facilitator: a high degree of parental involvement, a high degree of participation of the child and a positive experience of mediation. Next to these outcomes, the results didn't indicate any significant gender differences in the appliance of the mediation in the streets. There also wasn't a correlation between the 'Code of the Street' and the appliance of peer mediation. The Theory of Planned Behavior is used by the researchers to examine the reason why children apply mediation in the streets. The results indicate the perception of own abilities as the main reason for children to use mediation in the streets.

Inleiding

Kanaleneiland is een wijk in Utrecht met een grote sociaaleconomische achterstand. Bewoners ervaren onveiligheid en overlast en zijn ontevreden over huisvesting en leefbaarheid (Bestuursinformatie 2008, 2009, zoals geciteerd in Van Dijken et al., 2010). Om aan deze gevoelens weerstand te bieden is het programma 'De Vreedzame Wijk' ontwikkeld. Dit programma sluit aan bij het programma 'De Vreedzame School', dat op een aantal basisscholen in Kanaleneiland is geïmplementeerd. Het programma gaat uit van het principe dat de school een gemeenschap is waarin iedereen zich betrokken en verantwoordelijk voelt en op een positieve manier met elkaar omgaat (Webwijzer Vreedzame School, 2013). Kinderen die bekend zijn met De Vreedzame School kunnen de principes nu ook in de wijk toepassen. Hierdoor kunnen ze hun attituden en vaardigheden op school, in de straat en thuis inzetten, om zo op alle domeinen een positieve en democratische sfeer te bevorderen (Van Dijken et al., 2012).

Eén van de vaardigheden die op school geleerd wordt, is het oplossen van conflicten met behulp van mediators uit groep 7 en 8. Onderhavig onderzoek zal gericht zijn op deze vaardigheid. De transfer van mediatie binnen de veilige schoolomgeving naar de 'straat' is immers nog niet optimaal (Van Dijken et al., 2012). Om meer zicht te krijgen op wat hieraan ten grondslag kan liggen en hier eventueel op in te spelen, wordt de volgende vraag gesteld:

'Wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren zijn ten aanzien van het mediëren op straat door kinderen uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen in De Vreedzame Wijk Kanaleneiland?'. Om zicht te krijgen op deze factoren zijn de volgende vier deelvragen opgesteld:

- Is er een verschil tussen jongens en meisjes met betrekking tot het toepassen van mediatie op straat?
- Heeft de mate van participatie invloed op de beleving van mediatie op straat door kinderen?
- Heeft de mate waarin ouders betrokken zijn bij De Vreedzame Wijk invloed op het toepassen van mediatie op straat door kinderen?
- Onder welke omstandigheden passen kinderen mediatie toe?

Theoretisch kader

Gendersverschillen in conflicthantering

Een belangrijk element van De Vreedzame Wijk is 'peermediation', waarbij kinderen uit groep 7 en 8 mediëren (bemiddelen) bij conflicten via een vreedzaam protocol. Een conflict wordt gedefinieerd als een onderlinge tegenstelling tussen twee of meer personen waarbij de wensen en behoeften niet overeenkomen (Bickmore, 2002; Noakes & Rinaldi, 2006). Tijdens een conflict kan met het protocol gezocht worden naar eigen oplossingen om zodoende de relatie te herstellen (Crawford & Bodine, 2001; Scheltema, 2012). Dit protocol wordt in de praktijk het 'stappenplan' genoemd.

Bij conflicthantering zijn er drie hoofdstrategieën geformuleerd (Atici, 2007; Owens, Daly, & Slee, 2005). Eén van de conflicthanteringstrategieën is de 'probleemoplossende strategie' waarbij de twistende partijen zich focussen op het probleem, zonder zich vijandig tegenover elkaar op te stellen. Er wordt namelijk van uitgegaan dat een conflict pas kan worden opgelost, wanneer de partijen op een constructieve manier met elkaar praten. Bij de 'agressieve strategie', wordt agressief gedrag vertoond wat zich vertaalt in vechten, bedreigen en het tonen van woede. Ten slotte heeft men bij de 'vermijdende strategie' de neiging om het conflict te negeren en zich terug te trekken (Stevahn, 2004). Atici (2007) geeft aan dat de wijze waarop een conflict gehanteerd wordt samenhangt met het geslacht. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat jongens meer gebruik maken van de agressieve strategie, terwijl meisjes vaker de probleemoplossende strategie gebruiken (Atici, 2007; Noakes en Rinaldi, 2006; Owens et al., 2005).

De strategie die het meest overeenkomt met de conflicthanteringstrategie die wordt gehanteerd bij het mediëren, is de probleemoplossende strategie. Bij mediatie wordt een conflict namelijk opgelost door op een constructieve manier met elkaar te communiceren (Crawford & Bodine, 2001; Scheltema, 2012). De verwachting is dan ook

dat meisjes vaker gebruik zullen maken van mediatie op straat, omdat deze conflicthanteringstrategie meer overeenkomt met de wijze waarop meisjes voornamelijk conflicten hanteren.

Beleving van mediatie

Naast verschillen in conflicthantering, wordt in onderhavig onderzoek nagegaan hoe kinderen het mediëren op straat beleven. Uit onderzoek is gebleken dat de rol van wijkmediator kinderen versterkt in hun eigen kracht, ze ervaren immers in hoge mate een gevoel van competentie en zelfvertrouwen. Er wordt echter ook gerapporteerd dat er soms een 'afkeer van vreedzaam' is (Van Dijken et al., 2012). Beïnvloeding door peers kan hierbij van belang zijn, er bestaat namelijk een sterke invloed vanuit de groep. Mensen zijn geneigd zich aan te passen aan normatief groepsgedrag, hebben een drang om gewaardeerd en geaccepteerd te worden en worden beïnvloed door de mening van anderen (Ajzen, 1991; Klucharev et al., 2009; Leary, 2005). Naarmate kinderen ouder worden, wordt de mate van zelfwaardering in hogere mate bepaald door het oordeel van anderen (Harter, 1999).

Daarnaast kunnen de mogelijkheden om te participeren van invloed zijn op de beleving van kinderen aangaande De Vreedzame Wijk en het mediëren op straat. Binnen de vreedzame aanpak wordt participatie gezien als één van de grondbeginselen (Van Dijken et al., 2012). Als kinderen participeren, ontwikkelen ze 'eigenaarschap' en zullen zij zich verantwoordelijk gedragen (Hart, 1997). Wanneer kinderen participeren, ervaren ze dat ze deel zijn van de samenleving, hier invloed op hebben en eventueel een bijdrage kunnen leveren aan veranderingen. Er moeten echter wel kansen gecreëerd worden om te participeren. Geringe betrokkenheid hoeft namelijk niet voort te komen uit gebrek aan vaardigheden, maar heeft ook te maken met een gebrek aan kansen (Biesta 2011; Morrow, 1999; Sinclair, 2004). Uit het onderzoek in Kanaleneiland komt naar voren dat wijkmediatoren wel ingezet willen worden, maar dat hier weinig gebruik van gemaakt wordt. Dit is gebleken uit eerdere metingen, waarbij een laag percentage kinderen daadwerkelijk participeerde (Van Dijken et al., 2012). De verwachting betreffende het beleven van mediatie is dat een hogere mate van participatie een positievere beleving van het mediëren op straat geeft.

Ouderbetrokkenheid

Naast conflicthantering en beleving, is er een derde factor die naar verwachting invloed heeft op mediatie op straat, namelijk de omgeving. In de 'Theory of Planned Behavior' van Ajzen (1991) komt naar voren dat men, afhankelijk van hoe mensen in de omgeving over bepaald gedrag denken, besluit om bepaald gedrag wel of niet toe te passen. Dit kan betekenen dat een kind het op school aangeleerde gedrag minder snel

vertoont in de thuissituatie als de heersende norm daarvan afwijkt. De theorie van Ajzen (1991) onderschrijft de veronderstelling dat het wenselijk is dat in verschillende milieus een gedeelde 'pedagogische taal' wordt gesproken.

Een ander aspect dat hiermee samenhangt, en tevens het gedrag beïnvloedt, is de betrokkenheid van ouders. Beperkte ouderbetrokkenheid kan namelijk leiden tot probleemgedrag bij kinderen (Farrington, 2003). Daarentegen vertonen kinderen constructief gedrag, zolang er leiding is en het gedrag beloond wordt met complimenten en aandacht (Horjus, Van Dijken, & De Winter, 2012). Betrokkenheid en interesse van ouders lijken dus van belang te zijn om kinderen gewenst gedrag te laten vertonen. Onder ouderbetrokkenheid wordt onder andere verstaan dat ouders praten met hun kind over hetgeen zij gedaan en geleerd hebben (Kans, Lubberman, & Van der Vegt, 2009). Participatie hangt hier nauw mee samen (Onderwijsraad, 2010). Ouderparticipatie heeft, binnen de context van school, een positieve invloed op gedrag, motivatie, sociale competenties en relaties van kinderen. Dit geldt voor kinderen van alle leeftijden, economische situaties en etnische achtergronden (Smit, Sluiten, & Driessen, 2006).

Uit onderzoek van Van Dijken et al. (2012) blijkt dat ouderparticipatie binnen De Vreedzame Wijk beperkt is. Verdere betrokkenheid en borging onder ouders is van belang, aangezien dit het eigenaarschap onder de bevolking verbreedt. Bovendien maakt dit het programma minder kwetsbaar en vergroot het de kans dat De Vreedzame Wijk meer invloed krijgt op het publieke domein (Van Dijken et al., 2012). Het participeren in de ouderinloop en andere activiteiten zijn belangrijk om te voorkomen dat "De Vreedzame Wijk blijft steken in een aanpak van beroepskrachten voor burgers" (Horjus, et al., 2012).

Wanneer ouders meer betrokken zijn bij De Vreedzame Wijk, zal de heersende norm in de thuissituatie beter aansluiten bij de principes van De Vreedzame Wijk. De verwachting die hieruit voortvloeit is dat kinderen mediatie op straat meer toepassen, wanneer er een hogere mate van ouderbetrokkenheid is.

Toepassing van mediatie

Naast de bovengenoemde drie factoren: conflicthantering, beleving en ouderparticipatie, wordt ten slotte het toepassen van mediatie op straat onderzocht. Allereerst hebben aspecten van de eerder beschreven 'Theory of Planned Behavior' invloed op het toepassen van gedrag. Hierbij komt naar voren dat perceptie van eigen mogelijkheden, attitude (houding jegens gedrag) en de sociale norm invloed hebben op de afweging om gedrag wel of niet te vertonen. Gedrag dat wordt beloond komt meer voor dan gedrag waar een negatieve reactie op volgt (Ajzen, 2012). Een ander aspect dat van invloed is op het gedrag, is de overtuiging die het kind heeft over de uitkomst van het gedrag (Ajzen, 2011). Met betrekking tot de sociale norm wordt vooral waarde

gehecht aan het oordeel van peers. Dit geldt vooral bij kinderen tussen de 10 en 12 jaar die hun sociale identiteit aan het vormen zijn (Delfos, 2000; Kohlberg, 1981). Het verlangen om leeftijdsgenoten te behagen neemt toe tijdens de basis- en middelbare school periode (Juvonen, 1996, zoals geciteerd in Henderlong-Corpus, McClintic-Gilbert, & Hayenga, 2009).

Een aspect dat samenhangt met de attitude en sociale norm, beschreven in de 'Theory of Planned Behavior', is de 'Code of the Street'. Deze heeft mogelijk invloed op het toepassen van mediatie op straat. De 'Code of the Street' bestaat namelijk uit ongeschreven regels die in de straatcultuur als sociale norm worden gezien, gebaseerd op respect en zelfbescherming, waarbij geweld wordt geaccepteerd (Van Dijken et al., 2012). Uit onderzoek blijkt dat veel kinderen aangeven dat de cultuur in een ongestructureerde context, zoals de straat, gewelddadiger is dan op school, waardoor ze genoodzaakt zijn om zich harder op te stellen (Van Dijken et al., 2012). De veiligheidsbeleving van kinderen is dan ook het grootst binnen een gestructureerde omgeving, waar de principes van De Vreedzame Wijk meer invloed hebben. Juist de incongruentie binnen verschillende domeinculturen, waardoor kinderen moeten switchen tussen verschillende contexten, heeft een negatieve invloed door de spanningen die het met zich mee kan brengen (Lohman, Kaura & Newman, 2007). De verwachting is dan ook dat hoe meer de 'Code of the Street' wordt gehanteerd, hoe minder er gebruik wordt gemaakt van mediatie op straat.

Methoden

Onderzoeksdesign

Dit onderzoek maakt deel uit van een breder ontwikkelonderzoek in opdracht van de Gemeente Utrecht (Horjus et al., 2012). De resultaten worden verkregen met behulp van een 'mixed method design', dit betreft zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek.

In dit onderzoek worden de eerder genoemde vier deelvragen onderzocht, waarbij hypothesen zijn opgesteld. Allereerst is de verwachting dat meisjes mediatie op straat vaker toepassen dan jongens. Deze hypothese zal getoetst worden met behulp van een t-toets voor twee niet-gekoppelde steekproeven, omdat er vastgesteld moet worden of de gemiddelden van twee groepen op een testvariabele significant van elkaar verschillen. Daarnaast wordt verondersteld dat een hogere mate van participatie een positievere beleving van het mediëren op straat geeft. Tevens wordt verwacht dat mediatie op straat vaker wordt toegepast, indien er sprake is van een hogere mate van ouderbetrokkenheid. Tot slot is de verwachting dat hoe meer een kind de 'Code of the Street' hanteert, hoe minder het kind gebruik zal maken van het stappenplan. Deze laatste drie hypothesen worden getoetst met behulp van de statistische techniek 'Spearman's rho'.

Onderzoeksgroep en steekproefbepaling

In dit onderzoek is er sprake van een doelgerichte selecte steekproef. Er worden dertig kinderen uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen uit De Vreedzame Wijk Kanaleneiland benaderd, het gaat hierbij zowel om jongens als meisjes, verschillend van etniciteit. De respondenten worden geworven in een speeltuin in Kanaleneiland. Er is gekozen voor deze onderzoeksgroep, omdat kinderen uit groep 7 en 8 meer ervaring en zicht hebben op het gebruik van het 'stappenplan'. Deze kinderen zijn immers opgeleid of hebben de mogelijkheid opgeleid te worden tot mediator.

Onderzoeksinstrumenten en verantwoording

De dataverzameling vindt plaats met behulp van een vragenlijst, met zowel open als gesloten vragen, die 'face-to-face' wordt afgenomen. De onderzoeker stelt de vragen mondeling, de respondent geeft mondeling antwoord en vervolgens vult de onderzoeker de vragenlijst in. Een nadeel van deze wijze van dataverzameling is dat het tijdrovend en intensief is, het levert daarentegen waardevolle informatie op over uiteenlopende domeinen. Aan de bestaande vragenlijst uit het ontwikkelonderzoek worden een viertal vragen toegevoegd om zodoende de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden. Aan de antwoordcategorieën zijn verschillende waarden toegekend, waarmee de kwantitatieve analyses kunnen worden uitgevoerd.

Vragen uit de bestaande vragenlijst:

- Categorisering 'Code of the Street' gemeten aan de hand van 7 stellingen (hoe hoger hierop gescoord wordt, hoe hoger de mate van de 'Code of the Street').
- Zou je een conflict oplossen volgens het Vreedzame School-stappenplan als het niet hoefde? En waarom wel of niet?
- Categorisering aan de hand van de participatieladder van Hart (hoe hoger de score op de ladder, hoe hoger de mate van participatie).

Toegevoegde vragen:

- Maak je gebruik van het stappenplan op straat bij ruzie?
a: Altijd (4)
b: Vaak (3)
c: Soms (2)
d: Nooit (1)

N.b. onder het stappenplan wordt ook het verkort uitvoeren van het 'stappenplan' verstaan

- Wat vind je ervan als je zelf als mediator optreedt of als een mediator met je bezig is?
  - a: Heel erg leuk (4)
  - b: Leuk (3)
  - c: Normaal: niet leuk/niet stom (2)
  - d: Stom (1)
 Vervolgens wordt doorgevraagd wat hier de reden van is.

- Praat je met je ouders over De Vreedzame Wijk? Schaalvraag: vaak (3), soms (2), nooit (1)
  - Zo nee, weten je ouders wat De Vreedzame Wijk is?
ja (2), nee (1)
  - Gaan je ouders naar activiteiten van de VWK, bijvoorbeeld ouderinloop?
ja (2), nee (1)

- Wanneer pas je het stappenplan toe? Waarom juist daar?

Het antwoord wordt gecategoriseerd in één van de onderstaande domeinen van de 'Theory of Planned Behavior' van Ajzen :

  - a: Ik kan het (eigen effectiviteit)
  - b: Mijn omgeving vindt het cool (sociale norm)
  - c: Ik vind het cool (attitude)

Kwaliteitsbewaking

In dit onderzoek wordt getracht de betrouwbaarheid te vergroten door de interviewers te trainen, waardoor de persoonlijke invloed van de interviewers zoveel mogelijk wordt beperkt. Toevallige invloeden kunnen onderzoeksresultaten immers vertekenen (Migchelbrink, 2009).

De mate van participatie wordt gemeten met behulp van de participatieladder van Hart (1997). Aan de voet van de ladder is geen sprake van participatie en aan de top is de participatie compleet (eigenaarschap). Deze score en de score betreffende de 'Theory of Planned Behavior' worden naderhand, zoals bij face validity, in consensus beoordeeld en gecategoriseerd (Boeije, 2010).

Ten behoeve van de betrouwbaarheid is het tevens van belang dat het interview individueel wordt afgenomen op een rustige plek. Aangezien een speeltuin een relatief rumoerige locatie is, kan dit nadelig zijn voor de concentratie van de respondent. Gedurende het interview wordt geen advies gegeven over het beantwoorden van de vragen, omdat dit de respondent stuurt en daarmee vertekening teweeg kan brengen. Er wordt doorgevraagd om antwoorden te concretiseren en verduidelijken.

Betreffende de validiteit kan gesteld worden dat indrukvaliditeit veel wordt toegepast binnen de sociale wetenschap in onderzoeken waarbij gebruik wordt gemaakt van vragenlijsten (Van der Zee, 2004). De onderzoekers hebben de indruk dat de vragenlijst valide is, omdat de vragenlijst meerdere keren is gebruikt, geëvalueerd en verbeterd binnen het ontwikkelonderzoek. Aangezien de vragen gekoppeld zijn aan duidelijke doelen en de vragen concreet zijn, hebben de onderzoekers de impressie dat de vragen meten wat ze beogen te meten. De indrukvaliditeit is hiermee als voldoende beoordeeld.

De externe validiteit is daarentegen laag, aangezien er dertig respondenten bevroegd worden. De respondenten komen uit een selecte groep, waardoor er weinig mogelijkheden tot generalisatie zijn (Robson, 2002).

Resultatenanalyse

Gendersverschillen in conflicthantering

De hypothese is: meisjes passen mediatie op straat vaker toe dan jongens, omdat de conflicthanteringstrategie van meisjes sterk overeenkomt met de wijze van conflicthantering bij mediatie. Om vast te stellen welke conflicthanteringstrategie het meest wordt toegepast, door enerzijds jongens en anderzijds meisjes, is bij de algemene vragenlijst gekeken naar een toegevoegde vraag¹.

Bij de antwoordanalyse van de meisjes zijn 19 antwoorden gegeven die gekoppeld kunnen worden aan een conflicthanteringstrategie. De helft van de meisjes geeft aan een conflict op een probleemoplossende manier aan te pakken, waarbij het conflict uitgepraat wordt en er een oplossing gezocht wordt. Het stappenplan wordt hierbij door slechts drie meisjes toegepast. Acht meisjes geven aan het conflict liever uit de weg te gaan, wat past bij de ontwijkende strategie. Deze meisjes lopen weg van het conflict of ze stappen op een volwassene af, vaak de juf of de moeder, om het conflict op te lossen. Er is één meisje dat aangeeft gebruik te maken van een agressieve conflicthanteringsstrategie.

Bij de antwoordanalyse van de jongens zijn 16 antwoorden gegeven die te koppelen zijn aan een conflicthanteringstrategie. Bij jongens is de manier van conflicthantering min of meer evenredig verdeeld. Eén derde van de jongens geeft aan het conflict uit te praten en op te lossen, waarbij slechts één jongen gebruik maakt van het stappenplan. Daarnaast loopt één derde van de jongens weg van het conflict, zo zegt één jongen: "als ik ruzie heb, loop ik weg, want ik heb geen zin in ruzie". Ook zijn er twee jongens die aangeven naar een volwassene te gaan indien het conflict niet wordt opgelost. Ten slotte gebruikt één derde de agressieve conflicthantering. Het valt op dat

---

¹ Als je een conflict op straat wilt oplossen. Hoe doe je dat? Kun je vertellen welke stappen jij maakt in het oplossen van een conflict. Wat doe je eerst en wat doe je daarna?

er gesteld wordt dat als de ruziemaker ze slaat of uitscheldt, zij dan terug mogen slaan of schelden.

Uit deze analyses kan, met enige voorzichtigheid, worden gesteld dat meisjes vaker gebruikmaken van een probleemoplossende manier van conflicthantering dan jongens. Bij jongens is het gebruik van de verschillende oplossingsstrategieën ongeveer evenredig verdeeld, waarbij jongens minder gebruik maken van de probleemoplossende strategie in tegenstelling tot meisjes.

Of meisjes nu ook echt vaker gebruik maken van mediatie op straat, wordt vastgesteld via een kwantitatieve analyse. Om na te gaan welke groep het stappenplan vaker toepast, worden de twee groepsgemiddelden van een toegevoegde vraag² met elkaar vergeleken. Hieruit blijkt dat meisjes .0407 hoger scoren op het gemiddelde dan jongens. Uit de t-toets voor twee niet-gekoppelde steekproeven blijkt dat er geen significant verschil is in het toepassen van het stappenplan tussen jongens ($M=2.0769$, $SD=1.1875$) en meisjes ($M=2.1176$, $SD=1.1114$), waarbij $t(28)=-.097$, $p=.924$ (zie tabel 1). Geen van de twee groepen past het stappenplan significant vaker toe.

Tabel 1

t-toets voor twee niet-gekoppelde steekproeven

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means	
		F	Sig.	t	Sig. (2-tailed)
Maak je gebruik van het stappenplan op straat bij ruzie?	Equal variances assumed	.426	.519	-.097	.924
	Equal variances not assumed			-.096	.925

Beleving van mediatie

De hypothese is: Een hogere mate van participatie geeft een positievere beleving van het mediëren op straat.

Uit de beschrijvende statistiek bij de vraag over mate van participatie komt een gemiddelde 'participatiescore' van $M=2.07$, ($SD=1.21$). Dit betekent dat het gemiddelde zich rond de tweede trede van de participatieladder bevindt, dit komt overeen met 'geraadpleegd'. Uit de beschrijvende statistiek bij beleving van mediatie komt een gemiddelde 'belevingscore' van $M=2.76$ ($SD=0.94$). Gemiddeld wordt mediatie als 'leuk'

² *Maak je gebruik van het stappenplan op straat bij een ruzie?*

ervaren, hierbij is opvallend dat slechts twee van de 30 respondenten een negatief antwoord gaven, namelijk 'stom'.

Uit de Spearman's rho analyse blijkt dat er sprake is van een significant positieve samenhang tussen de mate van participatie en het beleven van mediatie, waarbij $r=.453$, $p<.05$. De hypothese: 'Een hogere mate van participatie geeft een positievere beleving van het mediëren op straat', kan dus worden aangenomen.

De open vraag³, om meer zicht te krijgen op de beleving van kinderen, is bij de afname niet door iedereen goed begrepen en soms overgeslagen. Er kon slechts gebruik gemaakt worden van de antwoorden van 13 respondenten. Uit deze antwoorden blijkt dat kinderen verschillende redenen geven waarom ze mediatie op straat positief of negatief beleven. Bij kinderen die het mediëren positief of neutraal beleven overheerst de mening: "helpen is leuk en daarom is geholpen worden ook leuk". Daarnaast wordt als antwoord gegeven dat het goed is om via mediëren een ruzie op te lossen en dat het handig is om het zelf te kunnen. Eén kind heeft als antwoord gegeven dat hij zich dan veiliger voelt. Daarnaast komt bij één kind wantrouwen naar voren, hij heeft hierbij als antwoord gegeven "het kan een bedrieger zijn, dus los ik het liever zelf op". Er zijn slechts twee kinderen die het mediëren als negatief ervaren, zij geven aan dat het "je eigen ruzie is, waar een ander zich niet mee bemoeit en die je zelf oplost".

Ouderbetrokkenheid

De hypothese is: Een hogere mate van ouderbetrokkenheid zorgt voor een hogere mate van toepassing van mediatie op straat.

Bij het toepassen van mediatie op straat is sprake van een gemiddelde score van $M=2.1$ met een standaarddeviatie van $SD=1.1$. Dat wil zeggen dat het gemiddelde rond 'soms toepassen van het stappenplan' ligt. De gemiddelde score van ouderbetrokkenheid is $M=1.6$, met een standaarddeviatie van $SD=.4$.

Uit de Spearman's rho analyse blijkt dat er sprake is van een significante positieve correlatie tussen de mate van ouderbetrokkenheid en het toepassen van mediatie op straat, waarbij $r=.374$ en $p=.021$. De hypothese: 'Een hogere mate van ouderbetrokkenheid zorgt voor een hogere mate van toepassing van mediatie op straat' kan dus worden aangenomen.

---

³ Wat vind je ervan als je zelf als mediator optreedt of als een mediator met je bezig is? Vervolgens wordt doorgevraagd wat hier de reden van is.

Toepassen van mediatie

De hypothese is: Hoe meer de 'Code of the Street' wordt gehanteerd, hoe minder er gebruik wordt gemaakt van mediatie op straat.

Uit de Spearman's rho analyse blijkt dat er sprake is van een niet significante negatieve samenhang tussen de 'Code of the Street' en het toepassen van het stappenplan, waarbij $r = -.157$, $p = .204$. De hypothese kan dus niet worden aangenomen.

Om zicht te krijgen op de vraag onder welke omstandigheden kinderen mediatie toepassen in De Vreedzame Wijk, is het van belang hoe vaak kinderen aangeven gebruik te zullen maken van het stappenplan op straat. Uit de interviews komt naar voren dat 8 van de 30 respondenten soms gebruikmaken van het stappenplan, 5 respondenten vaak gebruikmaken van het stappenplan en 5 respondenten altijd gebruikmaken van het stappenplan. De overige 12 respondenten maken nooit gebruik van het stappenplan.

Daarnaast zijn de aspecten die beschreven worden in de 'Theory of Planned Behavior' onderzocht. Hieruit blijkt dat 14 van de 30 respondenten aangeven het stappenplan te gebruiken vanuit het idee het te kunnen, ofwel de perceptie van eigen mogelijkheden. Daarnaast maken 8 van de 30 respondenten gebruik van het stappenplan, omdat hun omgeving het 'cool' vindt en 4 van de 30 respondenten geven aan gebruik te maken van het stappenplan, omdat ze het zelf stoer vinden.

Tevens is onderzocht of de respondenten gebruik zullen maken van het stappenplan als het niet hoeft (omdat het op school vaak moet). Hierbij geven 9 van de 30 respondenten aan geen gebruik te maken van het stappenplan als dit niet hoeft en 12 respondenten zouden hier wel gebruik van maken. Daarnaast geven 4 respondenten aan dat ze wel gebruik maken van het stappenplan als dit niet hoeft, maar dat ze het op een andere manier zouden aanpakken, bijvoorbeeld met een eigen stappenplan. Er is 1 respondent die aangeeft het stappenplan niet te kennen, het lijkt hem echter wel handig om het toe te passen.

Als respondenten vervolgens gevraagd wordt wanneer ze gebruik maken van het stappenplan, komt naar voren dat 14 van de 30 respondenten dit gebruiken als ze het nodig hebben, bijvoorbeeld bij ruzies. Er zijn 5 respondenten die het stappenplan niet gebruiken, 3 respondenten gebruiken het stappenplan op school, 8 respondenten weten het niet of hebben een ander antwoord gegeven. Als vervolgens wordt gevraagd waarom de respondenten juist 'daar' gebruik maken van het stappenplan geven 8 respondenten aan dat ze het gebruiken waar het nodig is en 5 respondenten geven aan het op school te gebruiken. Tevens zullen 2 respondenten hiervan gebruikmaken als er een aanleiding voor is: "Als iemand slaat of pest zou ik het wel doen". Een tweede respondent geeft aan: "Ik wil het gezellig houden".

Conclusie en discussie

Met behulp van vier onderzoeksvragen is zicht verkregen op bevorderende en belemmerende factoren ten aanzien van het toepassen van mediatie op straat door kinderen uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen in Kanaleneiland. De volgende factoren zijn onderzocht: genderverschillen in conflicthantering, beleving van mediatie, ouderbetrokkenheid en het toepassen van mediatie op straat.

Ten aanzien van de deelvraag over genderverschillen is uit de literatuur gebleken dat meisjes vaker een probleemoplossende conflicthanteringstrategie hanteren. De veronderstelling bij deze strategie is dat een conflict pas kan worden opgelost wanneer de partijen op een constructieve manier met elkaar praten (Stevahn, 2004). Dit sluit aan op de 'vreedzame manier', waarbij een conflict wordt opgelost door op een constructieve manier met elkaar te communiceren (Crawford & Bodine, 2001; Scheltema, 2012).

Uit de resultaten blijkt dat meisjes meer gebruik maken van de probleemoplossende strategie dan jongens, ze passen het stappenplan echter niet significant vaker toe, wat vanuit de literatuur wel verwacht werd.

Ten aanzien van beleving en participatie van kinderen wordt vanuit de literatuur aangegeven dat kinderen eigenaarschap ontwikkelen en zich verantwoordelijk gedragen door te participeren. Hierdoor ervaren ze dat ze deel zijn van de samenleving, invloed kunnen hebben en eventueel een bijdrage kunnen leveren aan veranderingen (Biesta, 2011; Morrow, 1999; Sinclair, 2004). 'Ervaren' kan gezien worden als een vorm van 'beleven', wat tevens de beleving van mediëren zal beïnvloeden.

Uit de resultaten blijkt dat er sprake is van een positief significante correlatie tussen de mate van participatie en het beleven van mediatie. Dit komt overeen met wat vanuit de theorie verwacht werd. Deze gevonden samenhang is binnen de context van De Vreedzame Wijk relevant te noemen. Door participatie te verhogen wordt het mediëren positiever beleefd. Deze informatie onderstreept het belang om binnen De Vreedzame Wijk aandacht te blijven besteden aan participatie, te meer daar uit de literatuur naar voren is gekomen dat een laag percentage kinderen participeert.

Wat betreft ouderbetrokkenheid komt uit de literatuur naar voren dat de wijze waarop de omgeving over bepaald gedrag denkt van invloed is om gedrag wel of niet toe te passen (Ajzen, 1991). Tevens wordt gesteld dat kinderen constructief gedrag vertonen zolang er leiding is en het gedrag beloond wordt met complimenten en aandacht (Horjus et al., 2012). Wanneer ouders meer participeren binnen De Vreedzame Wijk, zal er meer congruentie heersen tussen de normen en waarden thuis en De Vreedzame Wijk, waardoor kinderen gemakkelijker gedrag vertonen passend bij De Vreedzame Wijk.

Uit de resultaten blijkt dat er sprake is van een positief significante correlatie tussen ouderbetrokkenheid en het toepassen van mediatie op straat. Dit komt overeen

met wat vanuit de theorie werd verwacht. Deze uitkomst kan van betekenis zijn voor De Vreedzame Wijk, omdat ouderbetrokkenheid mogelijk een factor is waarop kan worden ingespeeld in de toekomst.

Ten aanzien van de deelvraag over het toepassen van mediatie op straat, kan vanuit de literatuur worden verondersteld dat veel kinderen aangeven dat de cultuur in een ongestructureerde context, zoals de straat, gewelddadiger is dan op school, waardoor ze genooddaakt zijn zich harder op te stellen (Van Dijken et al., 2012).

Uit de resultaten blijkt dat er sprake is van een negatieve niet significante correlatie tussen de 'Code of the Street' en het gebruik van mediatie op straat.

Daarnaast is een opvallende uitkomst dat de meerderheid van de respondenten gebruik maakt van het stappenplan vanuit de perceptie van eigen mogelijkheden. Deze vraag is gestoeld op de 'Theory of Planned Behavior'. Een kanttekening hierbij is dat dit een versimpeling van het model is. Het is wenselijk dat er in eventueel toekomstig onderzoek meer aandacht wordt besteed aan de operationalisering. Daarnaast is het opvallend dat de vraag⁴ over het toepassen van het stappenplan veel non-respons betrof (geen antwoord of 'ik weet het niet'). Dit vraagt in eventueel vervolgonderzoek om heroverweging aangaande deze vraag.

Aan de hand van deze resultaten van de deelvragen kan de hoofdvraag worden beantwoord: 'Wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren ten aanzien van het mediëren op straat door kinderen uit groep 7 en 8 in De Vreedzame Wijk Kanaleneiland?'. Er kan geconcludeerd worden dat de volgende factoren mogelijk bevorderend werken ten aanzien van het toepassen van mediatie op straat: een hoge mate van ouderbetrokkenheid, een hoge mate van participatie en het positief beleven van mediatie.

Naast deze bevorderende factoren zijn de volgende twee factoren niet significant bevonden wat betreft het toepassen van mediatie op straat: de invloed van gendersverschillen en de 'Code of the Street'.

Er zijn een aantal kanttekeningen bij dit onderzoek. Allereerst is er sprake van beperkte externe validiteit naar populatie, situatie en tijd. Voor dit onderzoek zijn namelijk 30 kinderen geïnterviewd, waardoor generalisatie beperkt mogelijk is. Ten aanzien van de validiteit kan worden opgemerkt dat sommige kinderen zijn geïnterviewd in het bijzijn van hun ouders of leeftijdsgenoten. Het is lastig in te schatten in hoeverre dit invloed heeft gehad op de antwoorden van de respondenten. In de praktijk bleek het niet altijd haalbaar om de vragenlijst in een rustige omgeving af te nemen, waardoor de aandacht mogelijk niet optimaal was. Daarnaast is gebleken dat de vragenlijst vrij lang was en de toegevoegde vragen aan het einde van de vragenlijst zijn

---

⁴ Wanneer pas je het stappenplan toe? Waarom juist daar?

gepositioneerd, waardoor de aandacht van de kinderen naarmate het interview vorderde afnam. Dit alles heeft mogelijk invloed gehad op de volledigheid en de diepgang van de beantwoording van de vragen.

Dit onderzoek heeft echter informatie opgeleverd om op voort te borduren bij toekomstig onderzoek. Dit kan gericht zijn op ouderbetrokkenheid, participatie en de beleving van mediatie. Dit zijn namelijk significant bevorderende factoren, die mogelijk aanknopingspunten bieden om de mate van toepassing van mediatie op straat te verhogen. Tevens kan in toekomstig onderzoek aandacht worden besteed aan de perceptie van eigen mogelijkheden. Dit heeft namelijk naar verwachting positieve invloed op het toepassen van mediatie op straat.

Literatuurlijst

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Ajzen, I. (2012). Theory of planned behavior. In P. A. M. Lange, A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (Eds.). *Handbook of theories of social psychology*. London, UK: Sage.
- Ajzen, I., Joyce, N., Sheikh, S., & Cote, N.G. (2011). Knowledge and the prediction of behavior: The role of information accuracy in the theory of planned behavior. *Basic and Applied Social Psychology*, 33, 101-117. doi: 10.1080/01973533.2011.568834
- Atıcı, M. (2007). Primary school students' conflict resolution strategies in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 29, 83-95. doi:10.1007/s10447-007-9033-x
- Bickmore, K. (2002). Good training is not enough: Research on peer mediation program implementation. *Social Alternatives*, 21, 33-38. Retrieved from: <http://web.ebscohost.com.proxy.library.uu.nl/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ef2c1c75-7ecd-4c06-9d4f-97b5489da621%40sessionmgr111&vid=3&hid=103>
- Biesta, G. (2011). *Learning in public places: Civic learning for the 21st century*. Inaugural lecture on the occasion of the Award of the International Francqui Professorship, Ghent, 17th February.
- Boeije, H. (2010). *Analyzes in qualitative research*. London: Sage Publications.
- Crawford, D. K., & Bodine, R. J. (2001). Conflict resolution education: preparing youth for the future. *Juvenile Justice*, 8, 21. Retrieved from: https://www.ncjrs.gov/html/ojrdp/jjjournal_2001_6/jj3.html
- Delfos, M.F. (2000). *Luister je wel naar mij? Gespreksvoering voor kinderen tussen vier en twaalf jaar*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Dijken, M.W. van, Horjus, B., & Winter, M. de (2012). Van school naar huis door een Vreedzame Wijk. Achtergrondrapportage. Onderzoek naar Vreedzame Wijk Kanaleneiland. 2010-2011. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Farrington, D.P. (2003). Developmental and life-course criminology: Key theoretical and empirical issues. *Criminology*. 41(2), 221-256. doi:10.1111/j.1745-9125.2003.tb00987.x
- Harter, S. (1999). *Construction of the self: A developmental perspective*. New York: Guilford Press.
- Hart, R. A. (1997). *Children's participation: The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care*. New York: Unicef.

- Henderlong-Corpus, J.H., McClintic-Gilber, M.S., & Hayenga, A.O. (2009). Within-year changes in children's intrinsic and extrinsic motivational orientations: Contextual predictors and academic outcomes. *Contemporary Educational Psychology, 34*(2), 154-166. doi:10.1016/j.cedpsych.2009.01.001
- Horjus, B., Dijken, M.W. van, & Winter, M. de (2012). *Van school naar huis door een internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS-Radboud Universiteit.
- Kans, K., Lubberman, J., & Vegt, A. van der (2009). *Monitor ouderbetrokkenheid in het funderend onderwijs*. Rotterdam: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Klucharev, V., Hytönen, K., Rijpkema, M., Smidts, A., & Fernández, G. (2009). Reinforcement learning signal predicts social conformity. *Neuron, 61*, 140-151. doi:10.1016/j.neuron.2008.11.027
- Kohlberg, L. (1981). *Essays on Moral Development. Vol. 1: The philosophy of moral development*. New York: Harper and Row.
- Leary, M. R. (2005). Sociometer theory and the pursuit of relational value: Getting to the root of self-esteem. *European Review of Social Psychology, 16*, 75-111. doi: 10.1080/10463280540000007
- Lohman, B.J., Kaura, S.A., & Newman B.M. (2007). Matched or mismatched environment? The relationship of family and school differentiation to adolescents' psychosocial adjustment. In: *Youth and Society, 39*(1), 3-32. doi: 10.1177/0044118X06296637
- Migchelbrink, F. (2009). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.
- Robson, C. (2002). *Real world research: A resource for social scientists and practitioner-researchers* (Vol. 2). Oxford: Blackwell.
- Morrow, V. (1999). Conceptualising social capital in relation to the well-being of children and young people: A critical review. *The sociological review, 47*, 744-765. doi.org/10.1111/1467-954X.00194
- Noakes, M. A., & Rinaldi, C. M. (2006). Age and gender differences in peer conflict. *Journal of Youth and Adolescence, 35*, 881-891. doi:10.1007/s10964-006-9088-8
- Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Owens, L., Daly, A., & Slee, P. (2005). Sex and age differences in victimisation and conflict resolution among adolescents in a South Australian school. *Aggressive behavior, 31*, 1-12. doi: 10.1002/ab.20045
- Scheltema, H. (2012). Mediation voor en door kinderen. *Jeugd in school en wereld, 97*, 20-23. Retrieved from: <http://www.devreedzameschool.net/belangstelling/433-publicaties-2009-heden>

- Sinclair, R. (2004). Participation in practice: Making it meaningful, effective and sustainable. *Children & Society, 18*(2), 106-118. doi:10.1002/CHI.817
- Smit, F., Sluiter, R., & Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS-Radboud Universiteit.
- Stevahn, L. (2004). Integrating conflict resolution training into the curriculum. *Theory into practice, 43*, 50-58. doi:10.1353/tip.2004.0013
- Webwijzer Vreedzame School. (<http://www.vreedzameschool.webwerkwijzer.nl/>). Geraadpleegd op 20 april 2013.
- Zee, F. van der (2004). *Kennisverwerving in de empirische wetenschappen, de methodologie van wetenschappelijk onderzoek*. Groningen: BMOOO.